

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobkyně **M. K.**, zastoupené Mgr. Petrem Miketou, advokátem se sídlem Slezská Ostrava, Jaklovecká 18, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Praha 2, Na Poříčním právu 1/376, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 7. 2013, sp. zn. SZ/1495/2013/9S-MSK, č. j. MPSV-UM/11293/13/9S-MSK, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 9. 2016, č. j. 38 Ad 29/2013-89,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému zástupci žalobkyně Mgr. Petru Miketovi, advokátovi **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3.146 Kč**. Uvedená částka bude advokátovi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dní od právní moci tohoto rozsudku. Náklady zastoupení žalobkyně nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní řízení

Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Ostravě (dále jen „*správní orgán I. stupně*“) rozhodnutím ze dne 27. 5. 2013, č. j. 210264/13OT, zamítl žádost žalobkyně o dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení ode dne 1. 4. 2013. Vyšel z vyjádření Bytového družstva X, podle něhož žalobkyně není členem uvedeného bytového družstva a nájemcem bytu č. X na ulici X, a dospěl proto k závěru, že žalobkyně nesplňovala podmínky nároku na dávku podle ustanovení § 24 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o státní sociální podpoře*“). Žalovaný rozhodnutím ze dne 2. 7. 2013, sp. zn.

SZ/1495/2013/9S-MSK,

č. j. MPSV-UM/11293/13/9S-MSK zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Žalobkyně se žalobou domáhala zrušení žalovaného rozhodnutí. Krajský soud v Ostravě (dále jen „*krajský soud*“) žalobu zamítl rozsudkem ze dne 22. 1. 2015, č. j. 38 Ad 29/2013 – 62. Ztotožnil se se žalovaným, že nárok na dávku žalobkyni nemohl vzniknout, neboť ta nebyla ani vlastníkem ani nájemcem předmětného bytu, ať už k datu vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně či k datu vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud poté ke kasační stížnosti žalobkyně rozsudkem ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ads 37/2015 - 16 tento rozsudek zrušil. Vyložil, že pro posouzení nároku na dávku je určující nejen naplnění podmínek plynoucích z ustanovení § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře, ale též zohlednění § 24 odst. 2 téhož zákona, podle něhož se „*za dobu trvání nájemního vztahu se pro účely nároku na příspěvek na bydlení považuje i doba od zániku členství v bytovém družstvu do uplynutí lhůty k vyklizení bytu, doba od smrti nájemce služebního bytu nebo bytu zvláštního určení do uplynutí lhůty k vyklizení tohoto bytu a doba od trvalého opuštění služebního bytu nebo bytu zvláštního určení jeho nájemcem do uplynutí lhůty k vyklizení tohoto bytu.*“ a Nejvyšší správní soud proto krajskému soudu uložil, aby se podmínkami nároku na dávku zabýval i z tohoto hlediska.

Krajský soud v dalším řízení žalobu rozsudkem ze dne 15. 9. 2016, č. j. 38 Ad 29/2013-89 znovu zamítl. Shrnul, že ačkoliv žalobkyně měla na adrese evidovaný trvalý pobyt, nebyla již členkou bytového družstva, nebyla tedy ke dni žalovaného rozhodnutí ani vlastníkem ani nájemcem bytu. Nesplnila proto podmínku nároku na dávku podle ustanovení § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Dále krajský soud posoudil, zda žalobkyni svědčila fikce trvání nájemního vztahu podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Ze správního spisu k tomu zjistil, že Bytové družstvo X žalobkyni v přípisu ze dne 13. 7. 2011 oznámilo zánik jejího členství v bytovém družstvu podle § 231 odst. 1 obchodního zákoníku a s tím související zánik nájmu bytu č. X ve 4. nadzemním podlaží domu na adrese X. Tímto přípisem současně byla žalobkyně vyzvána, aby byt vyklidila ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy s tím, že jí je zajištěno přístřeší v Hotelovém domu H., X, O.. Krajský soud dále poukázal na to, že Okresní soud v Ostravě rozsudkem ze dne 17. 3. 2014 vyhověl žalobě bytového družstva na vyklizení bytu do zajištěného přístřeší do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí, a že tento rozsudek k odvolání žalobkyně potvrdil i krajský soud rozsudkem ze dne 26. 3. 2015, č. j. 11 Co 692/2014 - 484.

Krajský soud uzavřel, že již samotná výzva zástupce Bytového družstva X ze dne 13. 7. 2011 postačila k tomu, aby žalobkyně byla povinna vyklidit byt č. X na adrese X, neboť jí už v této době bylo zajištěno přístřeší v Hotelovém domě H.. Tímto také skončila fikce trvání nájmu ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Krajský soud byl toho názoru, že pokud by měl trvat nárok žalobkyně déle, tj. až do pravomocného skončení řízení o žalobě o vyklizení, bylo by to v rozporu s účelem dávky příspěvek na bydlení.

II. Kasační stížnost

Žalobkyně (dále též „*stěžovatelka*“) proti rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost, v níž uplatnila důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.).

Namítla, že krajský soud se neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Ten v rozsudku ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ads 37/2015 – 16 poukázal na rozsudek Městského

pokračování

soudu v Praze ze dne 23. 1. 2013, č. j. 1 Ad 65/2011 – 30. V něm městský soud dospěl k závěru, že pokud žalobce prokáže, že byt užívá, a že platí nájem, pak má nárok na příspěvek na bydlení taktéž v době mezi skončením nájemního poměru a posledním dnem lhůty k vyklizení. Tímto právním názorem se však krajský soud nezabýval, nezkoumal právní moc rozsudku o vyklizení. Poukázala na to, že v bytě měla trvalý pobyt, řádně hradila nájem a služby spojené s užíváním bytu. V řízení o vyklizení poté řešila zcela zásadní otázku adekvátní bytové náhrady. Podle stěžovatelky má proto být den nabytí právní moci tohoto rozsudku právě tím posledním dnem lhůty k vyklizení bytu. Má za to, že do této doby byt užívala oprávněně, neboť uvedená lhůta k době rozhodnutí správního orgánu I. stupně neuplynula.

Dále namítla, že Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. 26 Cdo 5105/2015 dospěl k opačnému právnímu závěru o okamžiku, kdy přestala být členkou bytového družstva, než tomu bylo v jiném usnesení téhož soudu ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5250/2015. V prvním případě Nejvyšší soud dospěl k závěru, že členkou bytového družstva přestala být až postižením členského podílu exekucí v roce 2008. Ve druhém případě byl Nejvyšší soud toho názoru, že členkou přestala být již v roce 2001 rozhodnutím členské schůze. Zdůraznila, že od vyřešení této otázky se však odvíjí otázka poskytnutí bytové náhrady. Při platném vyloučení z družstva členskou schůzí v roce 2001 bylo družstvo stěžovatelce povinno poskytnout náhradní byt, v případě postižení členského podílu exekucí jí náleželo přístřeší. Tuto právní otázku však Nejvyšší soud posoudil zcela rozdílně, závěr krajského soudu v napadeném rozsudku proto neobstojí.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

O předchozí kasační stížnosti stěžovatelky proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 1. 2015, č. j. 38 Ad 29/2013 – 62 rozhodl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ads 37/2015 - 17. Podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., poté platí, že kasační stížnost je nepřijatelná proti rozhodnutí krajského soudu, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Nejvyšší správní soud proto nejprve posoudil přípustnost nynější kasační stížnosti. Stěžovatelka v ní jako stěžejní námitku uvedla, že krajský soud nesprávně posoudil otázku konce lhůty k vyklizení bytu a s tím spojenou otázku fikce trvání nájemního vztahu ve smyslu ustanovení § 24 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Právě v tom podle názoru stěžovatelky krajský soud nerespektoval právní názor Nejvyššího správního soudu vyslovený v zrušujícím rozsudku.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 4. 11. 2015, č. j. 3 Ads 37/2015 - 17 zrušil napadený rozsudek proto, že krajský soud nesprávně dovodil, že stěžovatelce nevznikl nárok na dávku příspěvek na bydlení pouze z toho důvodu, že její vlastnické či nájemní právo k bytu ke dni podání žádosti o dávku již netrvalo. Nejvyšší správní soud zde poukázal na to, že podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře se „za dobu trvání nájemního vztahu pro účely nároku na příspěvek na bydlení považuje doba od zániku členství v bytovém družstvu do zajištění bytové náhrady podle § 714 občanského zákoníku“. V této souvislosti také krajskému soudu vytkl, že zcela pominul právní úpravu vyplývající ustanovení § 714 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, podle něhož bývalý člen družstva není povinen se z bytu vystěhovat, pokud mu není zajištěna

bytová náhrada za podmínek uvedených v § 712 odst. 2 a 3 občanského zákoníku. Krajský soud měl proto v dalším řízení posoudit znovu skutková zjištění a s tím související podmínky nároku na dávku taktéž ve smyslu ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře a ustanovení § 714 předchozího občanského zákoníku.

Toto posouzení krajský soud v dalším řízení provedl, výše uvedený názor Nejvyššího správního soudu proto respektoval. Svými námitkami však stěžovatelka napadá závěry, ke kterým krajský soud v dalším řízení dospěl. Správnost těchto úvah již z povahy věci nemohla být přezkoumána v řízení o předchozí kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud se jimi v tomto řízení bude zabývat poprvé. Z tohoto důvodu se zde vyluka z přípustnosti kasační stížnosti podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. neuplatní. Kasační stížnost je proto přípustná.

Nejvyšší správní soud dále posoudil námitky k jednotlivým kasačním důvodům. Ke kasačnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatelka výslovně žádné námitky neuplatnila. Nejvyšší správní soud se proto kasační stížností zabýval v rozsahu, v jakém je povinen se jí zabývat *ex officio* (srov. § 109 odst. 4 s. ř. s.) Zjistil přitom, že rozsudek krajského soudu splňuje formální náležitosti, obsahuje výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Odůvodnění je v souladu s výrokem, je z něj patrné, jak krajský soud o věci uvážil a na základě jakých důvodů rozhodl. Jako celek je tedy napadený rozsudek srozumitelný a není nepřezkoumatelný. Nejvyšší správní soud dále ze spisu nezjistil žádnou vadu, která by měla za následek nezákonnost rozsudku. Kasační stížnost v této části není důvodná.

Zbývajícimi námitkami stěžovatelka napadá právní závěry krajského soudu. Nejvyšší správní soud je proto podřadil ke kasačnímu důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatelka uplatnila žádost o dávku příspěvek na bydlení ke dni 1. 4. 2013. Je nesporné, že k tomuto dni jí již nespovědčilo nájemní (či vlastnické právo) k bytu, v němž měla hlášený (evidovaný) trvalý pobyt. Sporná je však otázka, kdy u stěžovatelky skončila fikce trvání nájmu ve smyslu ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. V této souvislosti stěžovatelka rovněž činí spornou otázku, kdy a jakým způsobem vlastně zaniklo její členství v bytovém družstvu a jaká jí proto měla náležet bytová náhrada.

K tvrzenému rozporu v závěrech Nejvyššího soudu o okamžiku konce členství stěžovatelky v bytovém družstvu zjistil Nejvyšší správní soud následující skutečnosti. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 8. 12. 2015, č. j. 29 Cdo 5250/2015-497 sice uvedl, že stěžovatelka členkou bytového družstva nebyla následkem rozhodnutí členské schůzi konané dne 18. 4. 2001, toto zjištění však učinil pouze z rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 10. 2007, č. j. 28 Cm 180/2002 - 136 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 14. 7. 2009, č. j. 8 Cmo 116/2009-239, kterými byl stěžovatelčin návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí členské schůze dne 18. 4. 2001 zamítnut pro opožděnost po uplynutí prekluzivní lhůty k podání návrhu takového. V širších souvislostech posoudil okolnosti zániku členství stěžovatelky v bytovém družstvu Nejvyšší soud (jako předběžnou otázku) až v jiném usnesení ze dne 10. 5. 2016, č. j. 26 Cdo 5105/2015-531 o dovolání stěžovatelky ve věci žaloby o vyklizení bytu. V tomto usnesení taktéž posoudil význam již zmíněného rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 10. 2007, č. j. 28 Cm 180/2002- 136 (o zamítnutí návrhu na určení neplatnosti členské schůze konané dne 18. 4. 2001 pro opožděnost) a v podstatě uzavřel, že tento rozsudek pro otázku členství stěžovatelky v bytovém družstvu neměl skutečný význam. Nejvyšší soud zde totiž vyložil, že vyloučení stěžovatelky z bytového družstva, k němuž došlo dne 18. 4. 2001, určil za neplatné krajský soud jiným rozsudkem ze dne 25. 5. 2009, č. j. 28 Cm 39/2009-129, a obdobně bylo rozsudkem téhož soudu ze dne 20. 10. 2008, č. j. 28 Cm 166/2005 - 158, za neplatné určeno vyloučení stěžovatelky z bytového družstva

pokračování

ze dne 26. 9. 2005. Stěžovatelka tak z rozhodnutí členské schůze nepřestala být členkou bytového družstva.

Z výše uvedených důvodů vycházel Nejvyšší správní soud v projednávané věci z rozsudku krajského soudu ze dne 26. 3. 2015, č. j. 11 Co 692/2014 - 484 o odvolání ve věci žaloby o vyklizení bytu ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, č. j. 26 Cdo 5105/2015-531. Právě v tomto řízení totiž obecné soudy komplexně posoudily otázku členství stěžovatelky v bytovém družstvu včetně otázky vhodnosti bytové náhrady.

Z rozsudku krajského soudu ze dne 26. 3. 2015, č. j. 11 Co 692/2014 – 484, ve spojení s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, č. j. 26 Cdo 5105/2015-531, dále vyplývá, že stěžovatelka členkou bytového družstva X ke dni uplatnění žádosti o příspěvek na bydlení (1. 4. 2013) nebyla podle ustanovení § 231 odst. 1 obchodního zákoníku z důvodu poškození členských práv a povinností exekucním příkazem ze dne 2. 6. 2008. Bytové družstvo stěžovatelce následně poskytlo přístřeší na ubytovně v X na adrese X, o čemž ji uvědomilo přípisem ze dne 13. 7. 2011. Až poté, co stěžovatelka ani přes poskytnutou bytovou náhradu dobrovolně byt nevyklidila, přistoupilo bytové družstvo dne 18. 8. 2011 k žalobě o vyklizení bytu. Krajský soud v tomto řízení nejenže potvrdil existenci právního důvodu na straně pronajímatele k vyklizení bytu pro jeho neoprávněné užívání od 29. 4. 2009, ale rovněž potvrdil vhodnost poskytnuté bytové náhrady v podobě přístřeší.

Na tento skutkový stav poté Nejvyšší správní soud aplikoval ustanovení § 24 zákona o státní sociální podpoře v rozhodném znění pro projednávanou věc (tj. ve znění účinném do 31. 12. 2013). Je nesporné, že stěžovatelce ke dni podání žádosti vlastnické a ani nájemní právo k bytu nespovědilo, podmínka nároku podle ustanovení § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře zde nebyla naplněna. Zbývá tedy posoudit, jaký význam má pro projednávanou věc tzv. fikce nájemního vztahu podle ustanovení § 24 odst. 2 téhož zákona, neboť, jak již Nejvyšší správní soud uvedl, podle tohoto ustanovení se za dobu trvání nájemního vztahu pro účely nároku na příspěvek na bydlení považovala i doba od zániku členství v bytovém družstvu do zajištění bytové náhrady podle ustanovení § 714 občanského zákoníku (tehdy účinného).

Zákon o státní sociální podpoře až do účinnosti novely provedené zákonem č. 113/2006 Sb. fikci trvání nájemního vztahu nijak neupravoval (srov. ustanovení § 24 odst. 2 ve znění účinném k 31. 3. 2006). Otázku splnění podmínek nároku na příspěvek na bydlení i v době po ukončení nájmu bytu bylo nezbytné posoudit ve spojení právě s ustanovením § 712a a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, podle něhož platilo, že „*v období mezi skončením nájemního poměru a posledním dnem lhůty k vyklizení bytu mají pronajímatel a osoba, jejíž nájemní poměr skončil, práva a povinnosti v rozsahu odpovídajícím ustanovením § 687 až 699 a přiměřeně § 700 až § 702 odst. 1.*“ S účinností od 1. 4. 2006 tak byla novou úpravou ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře odstraněna dřívější nedokonalost právní úpravy.

Podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpory se během doby fikce trvání nájemního vztahu na žadatele o dávku hledí jako na nájemce i tehdy, jestliže původní nájemní vztah již neexistuje, avšak právní úprava bývalému nájemci a pronajímateli přiznávala vzájemná práva a povinnosti obdobné nájemnímu vztahu. Právě v tom je pak podle názoru Nejvyššího správního soudu nezbytné hledat samotný smysl a účel úpravy fikce trvání nájemního vztahu podle tohoto ustanovení. Pokud během období, kdy není povinen byt vyklidit, bývalý nájemce oprávněně těží z práv a plní povinnosti, jež měly původ v zaniklém nájemním vztahu, je spravedlivým následkem, aby z tohoto důvodu taktéž čerpal dávky sociálního zabezpečení.

Krajní okamžik trvání tohoto období byl (ke dni 1. 4. 2013, k němuž stěžovatelka uplatnila žádost o dávku) nedílně svázán se zajištěním některého z typů bytových náhrad a na to navazující lhůtou 15 dní k vyklizení bytu, počítanou ode dne zajištění bytové náhrady (srov. ustanovení § 711 odst. 3 *in fine* a § 711a odst. 5 předchozího občanského zákoníku). Přestože zánik členství v bytovém družstvu je jiným důvodem ukončení nájemního vztahu, než je výpověď či dohoda, pravidla o bytové náhradě se uplatnila též v tomto případě. Konstantní judikatura Nejvyššího soudu totiž dovodila, že *nárok osoby, jejíž nájem bytu zanikl zánikem jejího členství v bytovém družstvu postižením členských práv a povinností v družstvu, je třeba analogicky (§ 853 obč. zák.) posoudit jako případ zániku nájmu bytu výpovědí pronajímatele z důvodu podle § 711 odst. 2 písm. b) obč. zák. Důsledky tohoto jednání nelze klást k tíži pronajímatele (vlastníka) bytu (tj. podmínit její povinnost k vyklizení zásadně zajištěním vyšší formy bytové náhrady, než je přístřeší*“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2010, sp. zn. 26 Cdo 5409/2008, obdobně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2011, sp. zn. 26 Cdo 2290/2011).

Za předpokladu, že pronajímatel bývalému nájemci poskytl vhodnou bytovou náhradu, právo dočasného užívání bytu - jakožto nárok odvozený od skončeného nájemního vztahu - uplynutím lhůty k vyklizení bytu zaniklo. Po uplynutí této lhůty bývalý nájemce užívá byt bez právního důvodu. Pokud se poté vlastník domáhá u soudu vyklizení bytu, domáhá se ho podle ustanovení § 126 odst. 1 předchozího občanského zákoníku (resp. podle ustanovení § 1040 nyní účinného občanského zákoníku) z titulu ochrany svého vlastnického práva před neoprávněným zásahem. Je zřejmé, že užívá – li bývalý nájemce byt neoprávněně, nedisponuje již žádným spravedlivým důvodem, na základě kterého by mohl čerpat nějaké další výhody. Platí přitom, že zamítnutí žaloby na vyklizení bytu na základě aplikace § 3 odst. 1 předchozího občanského zákoníku má být až poslední možností, pokud ve zcela mimořádných případech výkon práva na ochranu vlastnictví vážně poškodí uživatele věci, aniž by vlastníkovvi přinesl odpovídající prospěch a vyhovění žalobě by se dotýkalo zvláště významného zájmu žalovaného – zpravidla jde o zajištění bydlení (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2000, sp. zn. 22 Cdo 740/99, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2013, 26 Cdo 2258/2012, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 26 Cdo 2249/2015).

Z uvedeného vyplývá, že po zániku členství v bytovém družstvu následkem exekučního postižení jejích členských práv a povinností (pro dluh vůči bytovému družstvu), byla stěžovatelka povinna byt vyklidit do 15 dnů od zajištění přístřeší pronajímatelem. Skutečnost, že zajištěné přístřeší bylo pro stěžovatelku vhodnou bytovou náhradou, vyplývá nejen obecně z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2010, sp. zn. 26 Cdo 5409/2008, ale tuto bytovou náhradu stěžovatelce k jejímu odvolání ve věci žaloby o vyklizení bytu přičkl takéž Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 26. 3. 2015, č. j. 11 Co 5105/2015-531. Uplynutím patnáctého dne po zajištění přístřeší uplynula stěžovatelce lhůta k vyklizení bytu a současně s tím zanikla i fikce trvání nájemního vztahu podle § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře. Pokud stěžovatelka podala žádost o příspěvek na bydlení s účinností ke dni 1. 4. 2013 a bytové družstvo podalo k obecnému soudu již dne 18. 8. 2011 nakonec úspěšnou žalobu na vyklizení bytu, je zřejmé, že ke dni uplatnění žádosti o příspěvek na bydlení nejenže stěžovatelce nesvědčila podmínka existence nájemního ani vlastnického práva podle ustanovení § 24 odst. 1 ale ani fikce trvání nájemního vztahu podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že krajský soud v napadeném rozsudku poněkud nepřesně vycházel ze znění ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře účinného až od 1. 1. 2014, které zní: „za dobu trvání nájemního vztahu se pro účely nároku na příspěvek na bydlení považuje i doba od zániku členství v bytovém družstvu do uplynutí lhůty k vyklizení bytu“. Uvedená novelizace proběhla v souvislosti s účinností zákona nového občanského zákoníku a spočívala ve vypuštění odkazů na ustanovení předchozího občanského zákoníku, která upravovala bytové

pokračování

náhrady. Od 1. 1. 2014 je tak fikce trvání nájemního vztahu i po jeho faktickém (a právním) ukončení výlučně vázána jen na dobu trvání „*lbůty k vyklizení bytu*“. S tím, jak aktuálně účinný občanský zákoník významně zúžil či zrušil poskytování bytových náhrad po ukončení nájemního vztahu (srov. ustanovení § 768 odst. 1 a 2 účinného občanského zákoníku a ustanovení § 727 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích ve spojení s ustanovením § 2240 účinného občanského zákoníku), tak se také významně zkrátila doba fiktivního trvání nájemního vztahu podle ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře.

Krajský soud nepřesně aplikoval na věc ustanovení § 24 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře ve znění účinném od 1. 1. 2014, zřejmě proto, že stěžovatelka některé žádosti o příspěvek na bydlení podpořené totožnou argumentací uplatnila i v roce 2014. Se stěžejní úvahou krajského soudu o tom, že stěžovatelce nárok na dávku příspěvek na bydlení zanikl již následkem zajištění přístřeší pronajímatelem a nikoliv právní mocí rozsudku ve věci žaloby o vyklizení bytu, se však Nejvyšší správní soud zcela bezvýhradně ztotožnil a odůvodnění v potřebném rozsahu sám doplnil (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 - 75, č. 1865/2009 Sb. NSS).

Vzhledem k tomu, že se Nejvyšší správní soud neztotožnil ani s jednou námitkou stěžovatelky, kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.

IV. Náklady řízení

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšná, nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení. Žalovaný jako procesně úspěšný nemá právo na náhradu nákladů řízení podle ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud přitom přihlédl k tomu, že ve věci šlo o řízení ve věci dávky státní sociální podpory příspěvek na bydlení. Tato dávka náleží do nepojistné části systému sociálního zabezpečení, jejímž prostřednictvím se stát podle § 1 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin. Svou povahou tak uvedené řízení nepochybně rovněž náleží do okruhu řízení, která jsou výslovně vyjmenovaná v ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s., v nichž procesně úspěšnému žalovanému správnímu orgánu náhradu nákladů nyní přiznat nelze.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 16. 6. 2014, č. j. 38 Ad 29/2013 - 26, ustanovil stěžovatele zástupce Mgr. Petra Míketu, advokáta. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatelky odměnu za dva úkony právní služby spočívající v další poradě s klientem přesahující jednu hodinu a doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] v celkové výši **2000 Kč** [§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3. téže vyhlášky], k čemuž náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši **600 Kč** (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky). Advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, přiznaná částka se tedy zvyšuje o částku této daně, tj. **546 Kč**. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatelky částku **3146 Kč** (2000+600+546 Kč). Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu na účet, jenž byl zástupcem stěžovatele specifikován v podání ze dne 24. 10. 2016. Náklady zastoupení stěžovatelky nese podle § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné
(§ 53 odst. 3 s. ř. s.)

V Brně dne 11. května 2017

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu